

Kerstverhaal ‘Sterrenkijkers’ als kerstspel

Het kerstverhaal ‘Sterrenkijkers’ van Stephan de Jong is afgedrukt in het [kerstnummer 2018](#) van maandblad Open Deur.

Hieronder vindt u aanwijzingen hoe dit verhaal als kerstspel op te voeren is en suggesties voor liedjes die tussen de vertelde en gespeelde scènes gezongen kunnen worden.

In ‘Sterrenkijkers’ ontmoeten we in drie scènes steeds personen die een rol spelen in de verhalen over de geboorte van Jezus, volgens het evangelie van Lucas en dat van Matteüs: Maria, de wijzen en de herders. In de vierde scène komen ze allemaal samen (met Jozef, de os en de ezel) in de stal waarin Jezus geboren wordt.

Het voorlezen van de tekst van het verhaal duurt ongeveer 10 minuten.

Aanwijzingen voor het opvoeren

Op welke manier?

1 De allersimpelste: met een verteller die het verhaal vertelt.

Tussen de scènes door kunnen alle aanwezigen samen zingen (zie de suggesties voor liedjes hieronder).

2 Met een verteller en spelers:

Dit verhaal leent zich er niet zo goed voor om uit te spelen zonder dat iemand de rol van verteller vervult. Dat vraagt veel van de spelers en vraagt ook nogal veel bewerking van het verhaal.

Een afwisseling tussen de verteller en een aantal dialogen tussen de spelers, kan heel goed. De verteller kan onzichtbaar (als ‘voice over’) functioneren of zichtbaar zijn.

Korte aanwijzingen wat dan nodig is aan bewerking van het verhaal.

Hierin verwijzen we naar de tekst van het verhaal, Puntjes tussen vierkante haken [...] verwijzen naar tekst uit het verhaal die hier is weggelaten. Raadpleeg hiervoor de tekst in het kerstnummer van Open Deur.

Scène 1: Maria is bang

De verteller leest de eerste drie zinnen.

Daarna kan de tekst van het verhaal letterlijk gevolgd worden: afwisselend een dialoog tussen Maria en de engel, en een paar zinnen door de verteller.

Scène 2: De wijzen zijn bang

De verteller leest de eerste vier regels, tot ‘zachtjes, maar wel duidelijk’.

De wijzen kijken naar de sterrenhemel, wijzen elkaar sterren aan, vragen zich af hoe oud die zijn, verwonderen zich erover hoeveel licht ze geven, apart en bij elkaar. En constateren: het is nooit alleen maar donker, er is altijd een beetje licht.

De verteller: ‘Konden alle mensen dat maar denken, [...] en zeker minder bang.’

Een van de wijzen ontdekt aan de sterrenhemel iets waar hij/zij erg van schrikt; de anderen schikken ook. Eentje grijpt naar zijn baard. Dit kan met tekst/geluid of zwijgend. Maar één wijze, de jongste, lacht.

De verteller: 'De wijzen zagen een heel bijzondere ster. Het was duidelijk wat die ster [...] van hogerhand zelfs.'

De wijzen: 'Wat kan zo'n koningskind van hogerhand wel niet allemaal doen?'

'Misschien wil hij koning worden over het Oosten!' [enzovoort – zet het verhaal hier simpelweg in gesproken taal om.]

Tot slot zegt de jongste wijze: 'Kijk eens naar de hemel [...] allemaal van hogerhand'

De verteller sluit de scène af. 'De wijzen keken nog eens [...]'

Scène 3: De herdertjes zijn bang

De verteller leest de eerste alinea tot 'De meeste ruzies gaan over niks.'

Zet de twee alinea's daarna om in gesproken taal: de herdertjes maken ruzie over hun namen.

En verzuchten: 'Gebeurde er maar eens wat!' 'Kwam er maar eens een beer', 'of een wolf'.

Dan klinkt engelengezang (bijvoorbeeld lied: 'Vrede voor jou', 421 uit Liedboek of 'Eer zij God in onze dagen') en vervolgens zien de herders de engelen. Ze worden bang. En roepen dat het met vrede nog veel saaier wordt, die lange nachten in het veld.

De engelen: zeggen: 'Wees niet bang!' en 'Kijk eens naar de hemel [...] van hogerhand.'

De verteller sluit af: 'De herdertjes keken naar de hemel [...]'

Scène 4: Niemand is meer bang

De verteller begint. Hij/zij leest tot en met 'De os en de ezel waren bang dat het niet goed zou gaan met het kindje.' Wat de verteller beschrijft, kan zwijgend gespeeld worden.

De wijzen komen op en spreken uit dat ze bang zijn wat er allemaal het kind kan gebeuren, de herdertjes komen hierna ook op.

Zet wat het verhaal hier beschrijft, om in gesproken tekst.

Dan komt een engel op en zegt: 'Kijk eens in de kribbe. [...]dat alles goed komt?'

Iedereen lacht.

Dan sluit de verteller af: 'Elke engel weet: als je op die ene ster in de kribbe let, hoef je niet bang te zijn.'

4 Met een verteller en spelers al bewegend:

U kunt er ook voor kiezen het publiek langs de verschillende scènes te laten reizen, met de verteller als gids.

Dat kan ook buiten. Of in en om de kerk: scène 1 binnen, scène 2 en 3 buiten, scène 4 weer binnen. Buiten spelen past goed bij dit verhaal, omdat de sterrenhemel er zo'n grote rol in speelt... Een beetje geluk is wel nodig, wil het nét onbewolkt zijn als u dit spel opvoert.

En buiten is er extra aandacht nodig voor de verstaanbaarheid. Beperk de tekst van de spelers, en zorg dat de stem van de verteller in ieder geval versterkt is.

Rollen:

- verteller (in alle scènes)
- een engel (in scène 1 en 4)
- Maria (in scène 1 en 4)

- wijzen (minimaal drie, van wie eentje er echt jonger uitziet; eentje heeft een baard; in scène 2 en 4)
- herders, minimaal vier (in scène 3 en 4)
- engelen (in scène 3 en eventueel in 4)
- herbergiers*, Jozef*, kind in de kribbe*, os*, ezel* (scène 4)
- Eventueel: schapen* (scène 3)

* Deze rollen hebben geen tekst.

Decor:

Uitgewerkte decors zijn niet per se nodig en ook niet zo handig, omdat het verhaal zich op vier verschillende plekken afspeelt.

Met enkele rekvisieten kan ook al snel iets worden neergezet en, vooral gesuggereerd.

De spelers kunnen die zelf neerzetten en weghalen. Bijvoorbeeld in scène 1 een bankje waar Maria op zit, in scène 3 een vuurtje waar de herders omheen zitten, in scène 4 een kribbe met stro. Meer kan, maar hoeft niet.

Bij dit verhaal is de sterrenhemel het belangrijkste rekvisiet. Je kunt buiten spelen en hopen op onbewolkt weer én sterren; je kunt de sterren alleen suggereren en de spelers er overtuigend verbaasd over laten zijn en blij van laten worden – of je zult op de plek waar je speelt een sterrenhemel moeten maken:

- misschien kunnen waxinelichtjes (in glazen potjes) worden neergezet op richels hoger in het gebouw (als dat niet kan wegens brandgevaar: elektrische lichtjes, al is dat jammer)
- misschien kan een donker groot doek met kleine gaatjes erin (waar het licht vanaf het plafond doorheen schijnt) hoog worden opgehangen
- misschien kan een geschilderde sterrenhemel worden gespannen
- misschien kunnen allemaal losse sterren van goudkarton/goudkleurig folie aan draadjes aan lijnen worden gehangen die kriskras door het (kerk)gebouw gespannen worden op een behoorlijke hoogte.
- ook mogelijk: steek steeds meer kaarsen aan. Begin bijvoorbeeld met 1 kaars na scène 1, een tweede kaars na scène 2, een derde na scène 3, een vierde tijdens scène 4 net voordat de wijzen binnenkomen.

Suggesties voor liedjes

Na scène 1 *Maria is bang*

- Zuivere vlam verdrijft met je licht (in combinatie met het aansteken van een kaars bijv.) 458 Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk, 2013)
- Kom tot ons, de wereld wacht, couplet 1 (433 Liedboek, 2013)
- Nu daagt het in het Oosten (444 uit Liedboek, 2013)
- De nacht is haast ten einde, couplet 1 en 3 (445, Liedboek 2013)
- De engel Gabriël komt aangesneld (443, Liedboek 2013)
- Zal er ooit een dag van vrede, bijv. couplet 1,2,4,6 (462, Liedboek 2013)
- Een engel spreekt een priester aan, couplet 3,4 (464, Liedboek 2013)
- Hoe helder staat de morgenster couplet 1 (518, Liedboek 2013)

Na scène 2 *De wijzen zijn bang*

- De mensen die gaan in het duister (454 Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk)
- Hoever is de nacht? (457 Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk; 388, 389 Verzameld liedboek)
- Wij wachten op de koning, couplet 1 en 4 (461 Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk)
- Zal er ooit een dag van vrede, couplet 1,2,4,6 (462 Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk)
- De wijzen, de wijzen (couplet 1,2,3,4,5; 520 Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk)
- Een engel spreekt een priester aan, couplet 8 (464, Liedboek 2013)

Na scène 3 *De herdertjes zijn bang*

- Ga je mee op zoek naar het koningskind? (van cd Bijbelliedjes, GMI Music, Mediadam)
- De mensen die gaan in het duister (454 Liedboek 2013,)
- Een engel spreekt een priester aan, couplet 9 en 10 (464, Liedboek 2013)
- De herdertjes lagen bij nachte

Na scène 4 *Niemand is meer bang*

- Ere zij God
- Eer zij God in onze dagen (Gloria in excelsis deo)
- Midden in de winternacht (486 Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk.)
- Een engel heeft de toon gezet (504, Liedboek, 2013)
- Donker de nacht (124, Hemelhoog)
- Gloria, gloria - Taizé (134, Hemelhoog o.a.)
- Kom, vier het feest met mij (141, Hemelhoog)